

AFFICHES IN DE EERSTE WERELDOORLOG TE KNOKKE

- * Studies verschenen in "Cnoc is ier" of uittreksels daarvan, mogen
- * niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit
- * tijdschrift of de auteur.

Wie nu 75 jaar oud is, was bij het begin van de eerste wereldoorlog 14 jaar, en bij het einde 18. En zo heel veel mensen van 75 jaar zijn er niet meer in Knokke; laat staan mensen die de oorlog hier beleefden, en nog minder die als soldaat in de eerste Wereldoorlog meevochten. Jaar na jaar zien wij onze oudstrijders verminderen. Het is dan ook wel interessant aan de hand van authentieke affiches van Knokke die oorlogsjaren mee te volgen.

Op 28 juni 1914 wordt te Serajewo in Joegoslavië de aartshertog Frans-Ferdinand door Gavriël Prinzip doodgeschoten. Frans-Ferdinand was de oudste zoon van de broeder van keizer Frans-Jozef, en dus de troonopvolger voor Oostenrijk-Hongarije. Zijn streven naar een bevrediging van de nationale verlangens der Slaven binnen de monarchie, maakte hem tot vijand voor het Groot Servisch nationalisme. Vandaar de moordaanslag door Bosnische studenten. (1).

Op 23 juli stuurde Oostenrijk een ultimatum, waarin Servië verantwoordelijk werd gesteld voor de aanslag. De regering verbrak op 25 juli alle betrekkingen en verklaarde de oorlog aan Servië op 28 juli. Door verdragen volgde in de volgende dagen een wereldoorlog. Na de mobilisatie in Rusland en Oostenrijk, verklaarde Duitsland de oorlog aan Rusland (1 augustus) en aan Frankrijk (3 augustus). Het binnenvallen van de Duitse troepen in België bracht de oorlogsverklaring van Engeland aan Duitsland op 4 augustus. (2).

De Duitse gezant von Below overhandigde te Brussel aan H. Davignon, minister van Buitenlandse Zaken op 2 augustus 1914 te 19 uur de tekst van het Duits ultimatum: de Duitse regering wendde de imminente invasie van België door de Franse troepen voor, om haar besluit "de aanval van de vijand te voorkomen" te rechtvaardigen. Op maandag 3 augustus meldden de dagbladen de overhandiging van het ultimatum en het antwoord van de regering: de weigering. In die dagen dacht iedereen aan een sombere toekomst: de mensen kochten in de winkels allerlei waren. De banken werden bestormd om geld: van 27 juli tot 1 augustus betaalde de Nationale Bank meer dan 50 miljoen in zilvergeld. (3).

-
- (1) Winkler Prins Encycl. 6e druk VIII v^o Frans-Ferdinand, p.832-833.
 - (2) Grand Larousse, encycl. T.5. p.686.
 - (3) Henri Pirenne, Geschiedenis van België, deel iV, p.284-286.

Van 30 juli was de uitvoer van vee, granen, hooi, stro en paarden voorlopig verboden. Op 2 augustus werd dit verbod tot het brood, de aardappelen en de graangewassen uitgebreid.

Op 4 augustus had de vijand reeds de grens overschreden en werd het eerste gevecht vóór de forten van Luik geleverd.

Op 7 oktober gaf de koning bevel de rechteroever van de Schelde te ontruimen en aan de IJzer halt te houden. Zo kwam Knokke onder Duitse bezetting.

Het is dan ook merkwaardig het leven te Knokke te kunnen ontleden aan de hand van een verzameling Knokse affiches. Deze verzameling is in het bezit van de hh. Harold Van Eeckhoutte-Loeys, bestuurslid van "Cnoc is ier". Zij bestaat uit 45 affiches. Het grootste aantal werd gedrukt in de drukkerij Van Kerschaver te Knokke. Zie overzicht in bijlage 1.

1913 Een eerste affiche is nog uit de tijd vóór de oorlog: 4 maart 1913 en is in het Nederlands en Frans opgesteld: het maakt volgende politieverordening bekend: "De eigenaars of gebruikers zijn gehouden den openbaren weg voor hunne eigendommen gansch te doen vagen tot op het midden der straat.

Al de vuilnisbakken moeten in metaal, waterdicht en overdekt zijn met metalen deksels". Deze politiereglementen zijn ondertekend door Louis De Klerck die Burgemeester was van 1912 tot 1926. Juist in dat tweede jaar van zijn burgermeesterschap beleefde hij de officiële inwijding van het "nieuwe stadhuis" op zondag 15 juni 1913.(1). De sekretaris was Lod. Dubois. (2).

1914 Met het tweede affiche, ondertekend door Koning Albert; Ch. de Broqueville, minister van oorlog; Paul Berryer, minister van Binnenlandse Zaken; A. Van de Vijvere, minister van Financiën en H. Carton de Wiart, minister van Justitie; wordt de wet v 4 augustus nopens de vaststelling van de prijs der eetwaren aan de Knokse bevolking kenbaar gemaakt. Het is ondertekend: gegeven in Ons Hoofdkwartier, den 14 Augustus 1914. Hiermee zitten wij reeds in de oorlog. Wij geven slechts enkele interessante teksten weer: "art. 1. De hoogste prijs, waaraan, tijdens den duur van den oorlog en tot nader bevel, mogen verkocht worden de na - vermelde eetwaren en koopwaren wordt bepaald als volgt: gebuild meel aan 25 % minimum, de 100 kilogr., 28 frank; keukenbrood, den kilo, 0,32 fr, zonder onderscheid van hoedanigheid; aardappels, de 100 kilogr. 9 frank, van 15 Augusti tot einde September; fr. 7,50 tot 8 fr. na dien tijd; inlandsche tarwe, de 100 kilogr., 21 frank; zout, in 't groot, den kilo, fr. 0,05; in 't klein, den kilo, fr. 0,70; rijst, in 't groot, den kilo, fr. 0,57; in 't klein, den kilo, fr. 0,63"

Reeds treft men maatregelen voor voedselschaarste en tegen de opkopers :

"Art. 2. A. De provinciegouverneurs mogen in hun provincie opvorderen het meel en de tarwe noodig tot het voeden der bevolking;

(1) zie André D'hont, Dagklapper uit Knokke, 1970, - blz. 1913;

(2) Met de hand werd op het affiche bijgeschreven "Gestemd den 11en juni 1912 en afgekondigd den 21en juli 1912".

B. Anderzijds mogen de burgemeesters in hun gemeente opvoederen de aardappels, het zout, de suiker onder al zijn vormen en de rijst noodig tot het voeden der bevolking."

Belangrijk is ook art. 4: "Wanneer de gouverneur gedwongen is zijn ambt te verlaten en zich terug te trekken voor de overweldiging door den vijand, wordt de macht welke hem bij dit besluit wordt verleend, overgedragen op elk der arrondissementskommissarissen en zelfs op de burgemeesters, wanneer de arrondissementskommissaris zich insgelijks heeft moeten terugtrekken".

Tenslotte vinden wij in art. 10 de eerste dag van de mobilisatie vermeld: 1 augustus 1914.

Zelfde affiches met vermelding van de hoogste prijzen, maar dan van de Duitse bezetter opgesteld, vinden wij op 25 juni en 15 en 18 en 28 juli 1915, enz.

Een laatste affiche van de Belgische overheid is gedateerd op 1 september 1914. Ze is uitsluitend in het Frans opgesteld en gaat uit van het Quartier-Général à St. Nicolas. Ze is getekend door de lieutenant-général gouverneur militaire des Provinces non occupées par les armées alliées, Clooten, en burgemeester L. Deklerck. Vertaald luidt het: "Daar België in staat van oorlog is met Oostenrijk-Hongarije zullen de onderdanen van die macht uit het land gezet worden. De personen echter die als eerbaar gekend zijn kunnen zich wenden tot het gemeentebestuur. De burgemeester zal hen een verblijfsvergunning, iedere maand te hernieuwen, geven na ingewonnen goede referenties."

Op 7 oktober - zoals wij hoger zagen - komt het bevel van het ont-ruimen van de Scheldeoever en valt Knokke onder Duitse bezetting. Op 30 november krijgen we een eerste Bericht van Duitse zijde, getekend door de bevelhebber van Knocke, Bieling. Het is nog in het Nederlands en Frans opgesteld. De tekst luidt: "De militaire bevelhebber van Knocke, in tegenwoordigheid van bestatiging van diefstallen, in bijzondere eigendommen, laat aan de inwoners weten dat van af negen wie 's avonds (duitsche tijd) alle persoon op den openbaren weg gevonden en niet voorzien van een pasport in regel aangehouden zal worden."

Dat passe-port is waarschijnlijk nog geen identiteitsbewijs - dat de Duitsers bij ons invoerden - maar wel een Schein, een soort toelatingsbewijs.

Op 5 september 1914 volgt een affiche dat ons een beeld schept van het prangende vluchtelingenprobleem, uitsluitend in het Nederlands en getekend voor het laatst gedurende de oorlog door de burgemeester L. Deklerck: "Ten einde aan de vluchtelingen te Knocke verblijvende, van welke gemeente zij ook zouden mogen wezen, al de nuttige inlichtingen en mogelijke hulp te verschaffen, werd er een bijzonder comiteit daartoe aangesteld. Verscheidene diensten betreffende de logementen, de voeding, het opzoeken van werk of bediening, enz. zijn in vorming."

De gouverneur Janssens de Bisthoven geeft op 27 september een bericht, dat door de burgemeester aan de inwoners van Knokke wordt kenbaar gemaakt. Hier staat heel wat over de verduistering, en een interessante vermelding van de Zeppelin, een bestuurbare ballon, die naar zijn bouwer graaf Ferdinand von Zeppelin, werd genoemd. Deze officier

(°1838 - +1917) ging op pensioen in 1890 en wijdde zich volledig aan de bouw van bestuurbare ballons. Reeds tussen 1900 en 1939 werd de afmetingen ervan 128 tot 245 meter. Gedurende de eerste wereldoorlog gebruikten de Duitsers dit toestel voor bombardementen op Londen en Parijs; maar heel wat werden vernietigd. Het bericht luidt: "Bij bevel van den militairen gouverneur van het niet bezet grondgebied moet de openbare verlichting gansch uitscheiden ten laatste om 21 uren. De bijzondere verlichting der woonhuizen moet gansch verborgen worden door sluiting der vensterblindes, aflating der rolgordijnen, enz. De onderrichtingen worden van kracht zelfs vóór 21 uren, zoodra een Zepelin aangekondigd wordt."

Op 1 december 1914 komt voor de inwoners van Knokke een streng bericht: "De toegang van ALLE duinen, niet eene eene (sic) uitgezonderd, is aan iedereen, wie hij ook zij en voor welke reden ook, verboden. Ter zelvertijde moet iedere persoon in de duinen bevonden onmiddellijk (sic) stil blijven staan op het eerste geroep van "Halt" door de patrolie of schildwacht uitgegalmd." Het eerste bericht in het Duits, Nederlands en Frans is van 18 december door de Kreis-Chef van Brugge (sic), Graf von Schwerin, Oberstleutnant: "De leden der bürgerwacht, Knokke bewonende, zelfs deze die aan den oorlog geen deel genomen hebben, zullen zich aanbieden ten stadhuis den woensdag 23 december '14.

1915

Zo komen wij in het jaar 1915. Het bericht van 9 januari verplicht 't paspoort: "Van heden af mag geen enkele persoon niet voorzien van een paspoort, nog op straat bevonden worden na 8 uren 's avonds (duitsche tijd);" Dit bericht wordt op 26 januari 1915 nog eens herhaald en was voor Knokke zeer belangrijk daar men zo dicht bij Nederland was. Op 11 januari laat de militaire bevelhebber van Knokke weten dat een nieuwe trein voor Brussel zal ingericht worden.

"Hij brengt ook ter kennis dat de duitsche overheid 200 werklieden of meer vraagt als aardewerkers, metsers en timmerlieden. De loon is 45 centiemmen per uur of meer en wordt wekelijks betaald op het stadhuis. De militaire bevelhebber van Knokke tot 4 december 1916 wordt nu Janhcke, die eerst ondertekent als Kapiteinleutnant en van 27 maart 1915 als Ortskommandant.

Zijn eerste bericht van 20 januari luidt: "Alle persoon die valsche of echte inlichtingen en nieuwstijdingen verschaft over de werkingen van het duitsche leger aan de grèns, of ze verspreidt in het land, zal gestraft worden volgens de militaire wetten. Bovendien stelt de gemeente alwaar de feiten zich zouden voordoen zich bloot aan de grootste straffen."

Het politieeur wordt "op 28 maart gebracht op 9 ure 's avonds".

Een bericht dat eer een voorbeeld van straf wil geven, om de bevolking van Knokke in haar eigen belang te waarschuwen, wordt op 3 mei 1915 aangeplakt: "volgens eene mededeeling, zoeven ingekomen, is eene briefduif in de nabijheid van Oostende, neergeschoten, die eene melding op zich droeg rakende eene beweging van troepen die op 1 dezer maand te Oostende plaats greep.

Ten dien gevolg is een bevel gegeven dat alle briefduiven in het gebied van het marinekorps moeten afgemaakt worden. Bovendien is de

stad Oostende, op wiens grondgebied die verraderlijke handeling begaan werd, tot eene oorlogsbelasting van 1.000.000 mark verwezen."

Interessant zijn de berichten over de "hoogste prijzen" o.a. de wijziging reeds van 25 juni 1915:

	<u>levend gewicht</u>	<u>voor 1 kg.</u>
-voor runddieren 1e klas	1,08 Mk.	1,35 fr.
2e klas	0,96 Mk.	1,20 fr.
3e klas	0,80 Mk.	1,00 fr.
-zwijnen boven de 100 kg.	1,44 Mk.	1,80 fr.
onder de 100 kg.	1,24 Mk.	1,55 fr.
-kalvers	1,52 Mk.	1,90 fr.
-schapen	1,04 Mk.	1,30 fr.

-boter	2,56 Mk.	3,20 fr.
-aardappelen van	4,00 tot 5,00 Mk (v. 100k)	5,00 tot 6,25 fr.
-eieren	0,08 Mk.	(per stuk) 0,10 fr.

Deze prijzen worden op 15 juli verder gedetailleerd.

"Rundsvleesch zonder beenderen fr. 3,15 voor 1 kg.

Rumsteak, Rosbeaf fr. 2,60 à 2,80

Soepvleesch (bouilli) 1 soort 2,10

2 soort 1,80

3 soort 1,50

Zwijnevleesch 2,80

Coteletten 3,00

Kalfsvleesch 2,25 à 3,00

Schapenvleesch 2,25 à 3,00"

"De hoogste prijs voor gerste wordt vastgesteld op 45 franks de 100kg.

Overtredingen worden met afname der gerste of met geldstraf tot 500 mark of met beiden bestraft." (18 juli 1915).

Op 28 juli 1915 zijn de prijzen van "boter fr. 3,60 voor 1 kg.; eiers 0,12 fr. het stuk."

Daar men de grachten niet meer verzorgd, wordt op 2 augustus 1915 met strenge straffen gedreigd.

De zwarte markt komt op dreef en zo volgt op 12 augustus een bekendmaking: " Het verbod van uitvoer voor rogge, tarwe, gerste, haver, groenten, meel hooi, strooi, chicorei, levend vee en gevogelte, vleesch boter, eiers en alle overige levens- en voedingsmiddels wordt in herinnering gebracht. Overtredingen worden met geldstraf tot 10.000 Mk. of gebeurlijk vrijheidstraf tot één jaar gestraft."

Een belangrijk affiche voor Knokke is dat van 21 augustus 1915:

"Van maandag af 23 Augusti zijn de grenzen van Holland op onze gemeente afgespannen, met geladen elektrische draden. Iedere aanraking dier draden bedreigt met levensgevaar." (Duitse tekst: Bekanntmachung. Von Montag den 23. August ab wird der die Grenze nach Holland absperrende Zaun mit elektrischer Hochspannung geladen. Jede Berührung der Drähte ist mit Lebensgefaher verbunden. Knocke, den 21. Aug. 1915. Jahncke, Kapitänleutnant und Ortskommandant."

Hier immers gebeurden de vlucht pogingen naar Nederland. Daarom wa-

ren er ook de wachtposten. Toch geraakte men erover met een dubbele ladder, of kroop men er met een ton zonder bodem door. (1).

Herzog Albrecht von Württemberg deelt mee (voor Knokke op 31 augustus 1915) dat in ambtelijke schriften met Duitse overheden men zich van de duitse taal moet bedienen. Indien de kennis der duitse taal niet toereikend is, is het gebruik der vlaamsche taal veroorloofd. Schriftstukken in andere talen opgesteld worden bij dezer ontvangst afgewezen."

De voedselschaarste neemt toe en vlug gaan de prijzen de hoogte in. Op 24 september 1915 wordt de hoogste prijs van 100 kilo aardappelen 6 frank. In dit bericht vinden wij ook melding van de oprichting van het vilbeluik te Torhout, "alwaar alle gevallen peerden en runddieren naartoe moeten gebracht worden. Den bezitter wordt aanstonds een bon afgegeven van hiernaststaande weerde:

voor een opgewassen peerd : 10 fr.

voor een opgewassen runddier: 18 fr.

voor een jongdier(veulen,kalf) of groot zwijn: 4 fr."

Alle lijken moeten met de huid afgeleverd worden.

De gezamentlijke voorraad bosschen en boomen in het marinekorps worden heden in beslag genomen.

De bekendmaking van 25 oktober 1915 werd uitzonderlijk gedrukt niet bij Van Kerschaver maar bij Alfred Tytgat, Duinenstraat, Heyst-aan-zee. Zij toont het verschil van het paspoort en de eenzelvigheidskaart, die door de Duitsers werd ingebracht: "Pasporten kunnen alleenlijk naar een enkele plaats of gemeente en voor tēn langste zes dagen gegeven worden. Ieder inwoner der gemeente (man, vrouw, kind boven de 10 jaar) moet altijd drager zijn van een bewijs van vereenzelviging (certificat d'identité) afgeleverd door de burgemeester der gemeente Knokke, en wier inhoud bestaat in: a/ gestempeld portret ('t stempel moet deels het portret, deels het paspoort bedekken); b/ persoonsbeschrijving des dragers; c/ handteekening des dragers."

Het bericht van 2 november 1915 maakt kenbaar:

"De levering van het door het legerbestuur besproken graan van den nieuwen oogst moet in ganschen omvang uitgevoerd worden. Alle andere werken, zelfs het bewerken der velden, moeten uitgesteld worden. De voorraad hooi moet aanstonds naar het proviantambt te Heyst toegevoerd worden."

Daar deze reeks affiches slechts de grote helft is van een verzameling, ontbreken de laatste 2 maanden van 1915 en de eerste twee van 1916.

1916

Het bericht van 6 maart 1916 handelt over inventaris bij inkwartiering: een kommissie bestaande uit mannen van de Kommandatur en van de gemeente moet in al de officieren- en manschapkwartieren de inventaris opmaken (meubels, stoven, tapijten, tafelgerief, gereedschap, enz.) die uit andere huizen genomen werden. Men kan een bewijs krij-

(1) Lees André D'hont, Dagklapper uit Knokke, p. 183, en de foto op p. 184. In het Museum van de Kruispoort te Brugge hangt een affiche die meldt dat twee mannen tot twee jaar gevangenis werden veroordeeld wegens een ontsnappingspoging.

gen om zich in zijn eigendom te begeven met dat doel. (Dus voor de inwoners die verplicht werden hun huis te verlaten).

1916 Op 7 maart volgt de verplichting voor Knokke iedere zaterdag 4800 eieren en 80 kilo boter aan het Proviantmagazijn te Heist af te leveren. Er wordt bedreigd met straffen tot 10.000 mark en gevangenis van één jaar, voor de verantwoordelijke afgevaardigde van de gemeente. Voor ieder kilo boter moet 8 mark en voor ieder ei moet 20 Pfennig betaald worden.

Eigenaardig is het bericht van 11 maart: "iedere verkoop van Duitse boeken, dagbladen, tijdschriften, aanzichtkaarten is aan de inwonende winkeliers verboden."

Strenger wordt de voedselbedeling op 20 maart 1916: "Het hoogste verbruik van aardappelen van heden af wordt op 200 gr. per hoofd en per dag vastgesteld." De overige aardappelen worden in beslag genomen. De voorraad van ieder huisgezin moet opgegeven worden. "Alle burgers (molenaars, handelaars, enz.) moeten melden welken voorraad brood - graan alsook rogge- en tarwemeel zij bezitten; zelfs de partikulieren die meer dan 2 kg. bezitten moeten dit doen. De aangiften zullen door de kommandatuur van huis tot huis onderzocht worden.

Het slachten van grootvee onder de twee jaar en van koeien, magere ossen en stieren, wordt op 20 maart verboden. Een uitgebreider verordening daarnopens verschijnt op 3 april: het slachten door beenhouders en het slachten ten huize van runddieren en zwijnen mag slechts met toelating der kommandatuur gebeuren. Het slachten van runddieren onder de 300 kg. en van zwijnen onder de 80 kg. is verboden; het vervaardigen van gedroogd vlees of vleeskonserven wordt verboden; uitgezonderd spek en ganse zwijnhespen, die mogen gerookt worden. Overtredingen worden gestraft met geldstraffen tot 3000 Mark of met gevangenis tot zes maanden. Voor het kommandaturgebied Knokke wordt die verordening van von Schöder, de kommandierende Admiral, door de Ortskommandant Jahncke nog verstrengd: "Het slachten van runddieren en zwijnen is in het kommandaturgebied Knokke verboden" tenzij met toelating. Deze is ook vereist voor noodslachtingen of moet onmiddellijk aangegeven worden. De verkoop is alleenlijk toegelaten bij middel van vleeskaarten.

Een strenger bericht wordt op 29 november 1916 aangeplakt: "Uit de aanmeldingen van veediefstallen die zoo dikwijls voorkomen, wordt besloten, dat door het verwaarlozen der noodwendigste zekerheidsmaatregelen - het sluiten der staldeuren - bewaking der hofsteden - deze diefstallen ten minste vergemakkelijkt, wanneer niet zelfs begunstigd worden. In de toekomst zal voor elk geval, dat aangemeld wordt, moeten vastgesteld worden, of de bestolenen alle vereischte zekerheidsmaatregelen genomen had. Is dit niet het geval, zoo zal hij met eene geldstraffe tot 150 mark of gevangenis tot 14 dagen, of met beide straffen te zamen bestraft worden, zoover volgens den toestand der aangelegenheid niet eene zwaardere straf moet toegepast worden. Het gewicht van het gestolen dier zal buitendien op het vleeschrantsoen der gemeente aangerekend worden. Hetzelfde geldt voor diefstallen van graan, koren, stroo, hooi en aardappelen.

Op 29 november wordt melding gemaakt van beslagname op vee, zwijnen en schapen, graan, aardappelen en peulvruchten voor de militairen en de burgerbevolking.

Zelfs om kiekens te slachten moet men toelating van de kommandantur bekomen. Een kieken wordt aangereknd voor drie weekaandelen.

Op 4 december gebiedt een bericht alle dammen uit aarde en grasvoden in de ontwateringsgrachten te verwijderen. Als overgangsmiddelen mogen slechts bruggen en planken gebruikt, of grote buizen geplaatst. Kielmeyer, Leutnant und Ortskommandant i.v. tekent te Knokke op 21 december een bericht uit het Groot Hoofdkwartier; hierdoor worden de onderstandslasten beperkt: "arbeidsbekwame personen kunnen dwangswijze tot den arbeid aangesteld, zooverre zij tengevolge van spel, drank, leeglooperij, arbeidsloosheid of arbeidsschrik vreemde hulp bekomen."

Bij algemeen gevaar of noodtoestand of ramp is ieder landinwoner verplicht hulp te bewijzen. Arbeidsweigeraars worden tot 3 jaar vrijheidsstraf en tot 10.000 Mark geldstraf veroordeeld.

"Is de handeling van verscheidene, gemeenschappelijk of op afspraak begaan, zoo kan de gevangenisstraf niet min of eene week zijn."

1917

Voor 1917 en tot einde 1918 hebben wij geen "berichten" in deze verzameling. Twee affiches van de reeks dragen geen datum, maar op één staat onderaan Imp. Van Kerschaver, Knocke.

Het eerste verbiedt aan Russische gevangenen geschenken uit te delen, hun iets toe te roepen, toe te werpen of op gelijk welke wijze met hen in betrekking te komen.

Het tweede verbiedt aan onder-officieren en manschappen genever (de fameuze "Schnaps") te schenken. Herbergen en plaatsen waar genever aan soldaten verkocht of bediend wordt, zullen gesloten worden.

1918

Dat was maar best ook; wij zien in onze verbeelding de dronken Duitse soldaten door Knokke laveren. Trouwens de oorlog liep ten einde: 11 november 1918 was de wapenstilstand.

Burgemeester De Klerck en sekretaris L. Du Bois tekenen weer op 27 december 1918 een belangrijk bericht. Veel inwoners werden gedurende de bezetting van hun meubels beroofd, of zijn in het bezit van meubels die hun niet toebehoren. Nu vraagt men hen een lijst op te maken de hun niet-toebehorende meubels aan de eigenaars terug te bezorgen. Dit bericht is gedrukt op de achterzijde van een Duits bericht voor het baden der soldaten in zee, dat enkel op plaatsen onder toezicht mocht geschieden. Er staat ook een Gruppenbefehl van de Gruppe Nord Marinekorps van 5 maart 1918 over diefstal van voorwerpen (Quartier-einrichtungsgegenständen - een woord met lange adem) of paarden uit één kazerne naar een andere.

1919

In deze verzameling volgen nog vier naoorlogse berichten uit 1919. Op 11 februari 1919: de afschaffing van de karnaval wegens de "huidige omstandigheden."

Een oproep voor menslievendheid tot huisvesting der vluchtelingen en terugkerende inwoners. "Zij hebben alles verloren, hun huis en heerd werden geplunderd en vernield en sinds jaren zijn ze op den dool."

Op 29 maart wordt de toegang der werken aan de zee kust verboden, wegens de grote gevaren. Iedere diefstal of beschadiging van voorwer-

pen, tot de oorlogsbuit behorende, zal bestraft worden. Het laatste in de reeks (22 sept. 1919) gaat uit van J. De Lescluze, prokureur des konings, en stelt de prijzen der eetwaren vast:

- vers vlees: ossenvlees 10 fr. de kg.
- zwijnenvlees 11 fr.
- schapenvlees 11 fr.
- vervrozen vlees: 7,5 fr.
- boter: 10 fr.;-niet-ontroomde melk: 0,75 fr.;-vis: rogge (gevlad en goed gekuist) 2 tot 2,5 fr. de 1/2 kg.; platen (grote) : 2 fr. de 1/2 kg.; cabillaud (zonder kop en in stukken): 2 tot 2,5 fr.; schellevis: 1 tot 2 fr.;-kaas (Cheddar du Canada): 10 fr. de kg.; aardappelen: 0,15 tot 0,20 fr. de kg.;-brood: 0,85 fr. de kg.;-eieren: 0,60 tot 0,65 fr. het stuk;-princessebonen: 0,70 fr. de kg.;-tomaten: 0,60 tot 0,70 fr.;-salade: 0,15 tot 0,20 fr. het stuk;-karoten: 0,30 fr. de kg.;-appelen: 0,30 tot 0,60 fr. de kg.;-peeren: 0,30 tot 0,60 fr.;-suiker: 1,80 fr.;-zout: 0,30 tot 0,35 fr.;-Amerikaans spek: 7,50 fr.;-hesp: 6,50 fr.;-gebrande koffie: 6,50 tot 8,50 fr.

Hiermede sluiten wij dit bondig overzicht van een merkwaardige verzameling, die ons het "oude Knokke" van de eerste wereldoorlog met al zijn wee, deed ontdekken. Wij hopen dan maar dat al dat rampzalige, dat zoveel oorlogen in Knokke meebrachten, ons gespaard moge blijven.

J. VAN DEN HEUVEL

OVERZICHT VAN DE AFFICHES TE KNOKKE

Nr	Datum	Inhoud	Ondertekening	Taal	Kleur	Drukker
1.	1913-4/3	-Vuilnis	-L. De Klerck	Ned.Fr.	wit	Ad. V. Ker-
2.	1914-4/8	-Prijns eetwaren	-Albert (hoofd- kwartier)	Ned.Fr.	wit	schaver
3.	-1/9	-Onderdanen van	-Lt.-Gen. Clooten	Fr.	wit	V.K.
4.		Oostenr.-Hongarije	L. De Klerck			
5.	-30/11	-Diefstal -Paspoort	-Bieling, bevelh.	Ned.Fr.	geel	V.K.
6.	-5/9	-Comiteit voor vluchtelingen	-L. De Klerck	Ned.	wit	V.K.
7.	-27/9	-Verlichting: Zeppelin	-Gouv. Janssens de Bisthoven - L. De Klerck	Ned.Fr.	wit	V.K.
8.	-1/12	-Toegang duinen	-Mil. bevelhebber Bieling	Ned.Fr.	groen	V.K.
9.	-1/12	-Toegang duinen	-idem	Ned.Fr.	groen	V.K.
10.	-18/12	-Burgerwacht	-Kreis Chef v. Br. Graf von Schwerin, lt-Kol.	Duits Ned.Fr.	rood	zonder
11.	1915-9/1	-Paspoort	-Bieling	Ned.Fr.	geel	V.K.
12.	-11/1	-Trein naar Brussel 200 werklieden	-Bieling	Ned.Fr.	groen	V.K.

13.	1915-11/1	-Trein naar Brussel 200 werklieden	-Bieling	Ned.Fr.	groen	V.K.	
14.	-20/1	-Berichten over leger	-Jahncke, bevel- hebber, kapit.- luitenant	Duits Ned.Fr.	blauw	V.K.	
15.	-26/1	-Paspoort	-Jahncke, bevel- hebber	Duits Ned.Fr.	geel	V.K.	
16.	-27/3	-Politieeur	-Jahncke	Ned.	geel	V.K.	
17.	-3/5	-postbriefduif -oorlogs- belasting Oostende	-Jahncke	Duits Ned.	rood	V.K.	
18.	-25/6	-Hoogste prijzen	-Jahncke, Orst- kommandant	Duits Nederl.	geel	V.K.	
19.	-15/7	-hoogste prijzen	-Jahncke, O-k.	D.-Ned.	blauw	V.K.	
20.	-18/7	-gerst	-Jahncke, O-k.	Nederl.	geel	geen verm.	
21.	-28/7	-hoogste prijzen	-Jahncke, O-k.	D.-Ned.	purper	V.K.	
22.	-2/8	-grachten	-Jahncke, O-k.	Ned.	geel	geen verm.	
23.	-12/8	-uitvoer van granen en vee	-Jahncke, O-k.	Ned.	groen	V.K.	
24.	-21/8	-elektrische draden	-Jahncke, O-k.	Duits Nederl.	geel	V.K.	
25.	-31/8	-Duits of Vlaams	-Herzog Albrecht v. Württemberg	D-Ned.	purper	V.K.	
26.	-24/9	-aardappelen, woonst- verandering, vilbeluik bossen	-Jahncke	Nederl.	wit	geen verm.	
27.	-25/10	-paspoort naar andere gemeente	-Jahncke	Duits Nederl.	wit	Tytgat, Heist	
28.	-2/11	-levering van graan	-Jahncke	Nederl.	purper	geen verm.	
29.	1916-6/3	-inventaris bij inkwar- ttering	-Jahncke	Nederl.	wit	geen verm.	
30.	-7/3	-levering van boter en eieren	-Jahncke	Nederl.	wit	V.K.	
31.	-11/3	-verbod verkoop van Duitse dagbladen	-Jahncke	Duits Nederl.	wit	geen verm.	
32.	-20/3	-aardappelen, brood- graan	-Jahncke	Nederl.	wit	V.K.	
33.	-20/3	-slachten van vee	-Jahncke	Duits-Ned.	wit	V.K.	
34.	-10/4	-slachten	-Jahncke	Duits-Ned.	wit	V.K.	
35.	-29/11	-veediefstal	-Jahncke	Duits-Ned.	wit	geen verm.	
36.	-29/11	-beslagname van vee en graan	-Jahncke	Duits-Ned.	orange	geen verm.	
37.	-4/12	-dammen en ontwaterings- grachten	-Jahncke	Duits-Ned.	wit	geen verm.	
38.	-21/12	-arbeidsverplichting alg. noodtoestand	-Von Sauber- zweig Kiel- meyer, lt. en Ortskommand.	Duits-Ned.	wit	geen verm.	

1917 - 1918

9. 27/12 -meubels van bezetting -Sec. L.D.Bois
Burg.L.De Klerck Nederl. blauw geen verm.

(op achterzijde, ook bij 41 en 42: Baden in See een Gruppen-
befehl van 5 maart 1918*;diefstal van goederen en paarden
bij verlaten van kwartieren)Schröder.

*Bij 5 maart 1918: von Danintz.

1919

0. 11/2	-schorsing karnaval	-L. De Klerck	Nederl. wit	geen verm.
1. 17/3	-huisvesting voor vluchtelingen en te- rugkerende inwoners	-L. De Klerck	Nederl. blauw	geen verm.
2. 29/3	-toegang werken aan zee-- kust. Diefstal van oor- logsbuit.	-L. De Klerck	Nederl. blauw Frans	geen verm.
3. 22/9	-prijzen van de eetwaren-	-J. De Lescluze prokureur	Nederl. wit	V.K.
4. zonder datum	-Russische gevangenen	-Jahncke	Duits Nederl.	orange geen verm.
5. zonder datum	-jenever aan soldaten (in herberg)	-Jahncke	Duits Nederl.	blauw V.K.

+++++

+

```

*****
*
*   Uw lidmaatschapskaart voor 1975 al betaald is goed,
*
*   Die voor 1976 vereffenen van nu reeds is beter !
*
*           zie pag. 5
*
*****

```